

Lausunto

30.06.2017

Asia: 801/40.02.00/2015

Ehdotus sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (työryhmän mietintö)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

PUOLUSTUSMINISTERIÖLLE

Viite: Puolustusministeriön lausuntopyyntö 20.4.2017 (Dnro 801/40.02.00/2015)

Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry (jäljempänä Tuomariliitto) esittää yllä mainitun työryhmän mietinnön johdosta lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

Tiedustelulainsäädäntöhankkeessa, joka koostuu kolmen eri ministeriön esityksistä, nimittäin siviilitiedustelulakityöryhmän mietinnöstä (Sisäministeriön julkaisu 8/2017), ehdotuksen sotilastiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi sisältävästä työryhmän mietinnöstä (Puolustusministeriön julkaisu 19.4.2017) sekä tiedustelutoiminnan valvontaa koskevasta työryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön julkaisusarja ”Mietintöjä ja lausuntoja” 18/2017), tullaan rajoittamaan eräitä perusoikeuksia, erityisesti yksityiselämän ja viestintäsalaisuuden suojaa, joka ei kuitenkaan koske vakoilua harjoittavia valtiollisia toimijoita. Tässä lausunnossa kysymyksessä oleva työryhmän mietintö sisältää ehdotuksen laiksi sotilastiedustelusta (jäljempänä sotilastiedustelulaki).

Edellä mainittuihin mietintöihin sisältyvien lakiehdotusten säätämisen edellytykseksi on katsottu, että Suomen perustuslakia on tarkistettava 10 §:ssä säädettyä yksityiselämän suojaa luottamuksellisen viestin suojan osalta kaventamalla. Oikeusministeriön asettaman työryhmän tätä perustuslain kohtaa koskevan muutosehdotuksen sisältävä mietintö on julkaistu 11.10.2016 (Oikeusministeriön julkaisusarja ”Mietintöjä ja julkaisuja” 41/2016). Tuomariliitto on antanut tuosta mietinnöstä lausuntonsa 12.1.2017.

Perusteena perusoikeuksien rajoittamiselle on nyt kysymyksessä olevassa lakiehdotuksessa katsottu, että sotilastiedustelulaki toteuttaa perustuslain 22 §:ssä julkiselle vallalle asetettua perusoikeuksien turvaamisvelvoitetta muun muassa tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta ja muusta kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavasta toiminnasta.

Niin kansallisessa perusoikeuksia kuin kansainvälisiä ihmisoikeuksia koskevassa käytännössä perusoikeuksien rajoittamista on pidetty hyväksyttävänä, jos sen avulla voidaan varmistaa toisten perusoikeuksien toteutuminen. Tässä tapauksessa kysymys on viime kädessä oikeudesta elämään vakavia Suomeen ja maamme asukkaisiin kohdistuvia uhkia torjumalla. Kyse on punninnasta eri perus- ja ihmisoikeuksien välillä. Tämä punninta edellyttää ymmärrettävistä syistä ainakin osaksi salassa pidettävää tietoa siitä, miten Suomen sisäinen ja ulkoinen toimintaympäristö on muuttunut tavalla, joka välttämättömästi edellyttää noiden uusien keinojen käyttöön ottamista.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä tietoliikennetiedustelulle on asetettu korostettu välttämättömyyedellytys (Szabó & Vissy v. Unkari). Jatkovalmistelussa on syytä varmistaa, että ehdotetun lain 70 §:n 1 momentti perusteluineen ei ole ristiriidassa tuon ratkaisun kanssa.

Ehdotuksessa sotilastiedustelulaiksi ja lakihankekokonaisuudessa ylipäänsä esitetään puolustus- ja poliisiviranomaisille muun muassa pakkokeinolaissa (806/2011) säädetyn tyyppisiä salaisia toimenpidevaltuuksia sekä toimivaltuuksia tietoliikenteen massavalvontaan, kun tiedustelun kohteena olevaa tahoaa ei vielä edes epäillä rikoksesta. Kysymys on varsin merkittävistä ja uudenlaisista poikkeuksista kansalaisten perusoikeuksiin, mikä edellyttää laaja-alaista ja perusteellista eri perusoikeuksien sekä erityisesti perustuslain 10 ja 22 §:ien välistä intressipunnintaa.

Tuomariliitto katsoo, ettei sillä ole riittävää tietoa arvioida, onko Suomen ulkoinen ja sisäinen toimintaympäristö todellakin muuttunut niin paljon, että tällaisia pitkälle yksilöön puuttuvia keinoja on demokraattisessa oikeusvaltiossa välttämättömästi ottaa käyttöön. Viime kädessä tuo punninta noiden vapausoikeuksien ja turvallisuuden välillä kuuluukin eduskunnalle, jonka perustuslakivaliokunta joutuu ottamaan asiaan kantaa.

Tuomariliitto pitää erityisen tärkeänä sitä, että jos esitettyjen uusien keinojen käyttöön ottamista todellakin pidetään välttämättömänä, niiden käytön edellytyksistä ja tavoista säädetään mahdollisimman tarkkarajaisesti sekä että niiden käytön asianmukaisuutta valvotaan asianmukaisesti, riittävästi ja tehokkaasti. Valvontaan kuuluu elimellisesti se, että jokaisesta toimenpiteestä jää asianmukainen lokitieto, joka voidaan jälkeempään jäljittää yksittäisen toimijaan.

Tuomariliitto tiedostaa sotilastiedustelun osalta sen periaatteellisen eron kansalliseen tiedusteluun nähden, että Suomen sisäisessä tiedustelussa ja rikostorjunnassa voimme periaatteessa harkita ne välineet ja toimivallan, joita halutaan antaa kansalliseen toimintaan, kun taas sotilastiedustelussa kyse on siitä, onko Suomen sotilastiedusteluviranomaisilla käytössään samanarvoiset välineet ja toimivaltuudet kuin vastaavilla ulkovaltojen toimijoilla, joiden toimivaltuuksiin ja välineisiin emme voi Suomen kansallisella lainsäädännöllä vaikuttaa.

Sotilastiedustelun kohteet

Tuomariliitto toteaa, että lakiehdotuksen 4 §:n 3 kohdassa mainittu ”valtio- ja yhteiskuntajärjestystä uhkaava toiminta” on tarkkarajaisuusvaatimuksen näkökulmasta ongelmallinen. Tuon lainkohdan perusteluissa (s. 184) mainittu väkivallaton ”muu valtiosäännön vastainen menettelytapa” on myös moniselitteinen eikä avaa lainkohdan sisältöä suhteessa luvalliseen kansalaisjärjestötoimintaan.

Tietojen luovuttaminen ulkomaille

Tietojen luovuttamista edelleen ulkovaltojen edustajille, mikä lienee keskeinen osa sotilastiedustelun toimintakulttuuria, tulisi selvittää ja yksilöidä tarkemmin selvittäen erikseen tietojen luovuttaminen Euroopan unionin jäsenvaltioille ja sen ulkopuolisille valtioille. Erityisen tärkeää olisi pohtia, tulisiko tietojen luovuttaminen kytkeä tiukemmin siihen, että se palvelee nimenomaan Suomen omia kansallisia intressejä, sekä saajavaltion ihmisoikeustilanteeseen. Samoin luovuttamisen kirjaamista valvonnan tarpeiden selvittämiseksi sekä tietojen käyttöä ainoastaan luovutustarkoitukseen ja mahdollisten jatkuvoivutusten ehtoja pitäisi vielä selvittää. Niin ikään Tuomariliitto pitää perusteltuna, että tietojen luovuttamisen rajoitukset kirjataan selkeästi säännöstekstiin. Ehdotuksessa itse kansainvälistä yhteistyötä ja siinä tapahtuvaa tiedustelutietojen vaihtamista koskevan 18 §:n säännösteksti on kirjoitettu tältä osin huomattavan avoimeksi ja rajoituksia on etsittävä säännöksen yksityiskohtaisista perusteluista (s. 203 – 204).

Tuomariliitto huomauttaa lisäksi, että ehdotetun 18 §:n yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kansainvälisen yhteistyön olisi aina oltava Suomen kansallisten etujen mukaista ja että kansallisen

edun käsitettä on lyhyesti selostettu noissa perusteluissa (s. 203), mutta itse säännöstekstissä ei käytetä tätä käsitettä, vaan sidotaan yhteistyö Suomen kansallisen turvallisuuden varmistamiseen, jota puolestaan ei säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (s. 203 – 204) määritellä.

Laillisuusvalvonta ja salaisen tiedonhankinnan käyttöedellytykset

Tuomariliitto toteaa, että ehdotuksessa esitettyjen merkittävien toimivaltuuksien väärinkäytön estämiseksi laillisuusvalvonta on järjestettävä korostetun huolellisesti siten, että tiedustelumenetelmien käytön lainmukaisuus voidaan myös käytännössä varmistaa. Tämä edellyttää paitsi etukäteistä, tuomioistuimen harjoittamaa lupakontrollia, myös toimivia jälkivalvontamekanismeja.

Tuomariliitto pitää lainsäädäntöhankekokonaisuudessa esitettyä laillisuusvalvontaa kokonaisuutena tarkastellen jokseenkin onnistuneena. Tuomariliitto pitää perusteltuna, että laillisuusvalvontaa varten perustetaan riippumaton viranomainen – tiedusteluvaltuutettu. Tuomariliiton näkemykset ilmenevät tältä osin lähemmin sen tiedustelutoiminnan valvontaa koskevasta työryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön julkaisusarja ”Mietintöjä ja lausuntoja” 18/2017) tänään antamasta lausunnosta.

Tuomioistuimelle asetetun laillisuuskontrollin osalta Tuomariliitto pitää ehdotuksessa hyvänä sitä, että sotilastiedustelulakiin ehdotetaan otettavaksi poliisi- ja pakkokeinolakien mallin mukainen sääntely, jossa tiedustelumenetelmien käyttö porrastettaisiin sen mukaan, kuinka tuntuvasti niillä puututaan kohteena olevan henkilön perus- ja ihmisoikeuksiin (esimerkiksi ”erittäin tärkeä merkitys tietojen saamiseksi tiedustelutehtävän kannalta”, ”välttämätöntä tiedon saamiseksi tiedustelutehtävän kannalta”)

Jotta tuomioistuin voisi kuitenkin käytännössä suorittaa mainitun laillisuuskontrollinsa, sen on varmistauduttava lupaan edellyttävän tiedon oikeellisuudesta ja riittävydestä. Tuomariliitto korostaa, että tuomioistuin tarvitsee asianmukaisen, huolellisen lupaharkinnan ja johtopäätösten tekemistä varten hakemuksen, jossa on esitetty kattavat perustelut kulloinkin kysymyksessä olevan toimenpiteen edellyttämälle luvulle. Perustelujen tulee kattaa kaikki toimenpiteen käytön ja kohdistamisen edellytykset. Tuomariliiton käsityksen mukaan perusteltua olisi, että sotilastiedustelulain perusteluissa vielä nimenomaisesti korostettaisiin hakemuksen sisältöä koskevaa perusteluvollisuutta ja sen tärkeyttä tuomioistuimen lupaharkinnan kannalta, vaikka joissakin perustelujen kohdissa (esim. s. 226) tätä onkin tuotu esiin.

Lupaharkintaa suorittaessaan tuomioistuimella tulisi myös olla selvät säännökset siitä, millä edellytyksillä lupa voidaan myöntää. Muun muassa ehdotetun lain 4 luvun teknistä seurantaa

koskevassa 27 §:ssä tiedonhankintamenetelmän käytön edellytyksistä ei ole 2 momentin osalta lausuttu (s. 321), vaikka säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa tällaisia perustellaan sen tuossa momentissa olevan (s. 219). Tiedonhankintaa tietoliikenteestä koskevan 5 luvun säännöksistä tiedonhankintamenetelmän käytön edellytykset puuttuvat kokonaisuudessaan 70 §:ää lukuun ottamatta. Tästä huolimatta tuomioistuimien päätöksiä sanotun luvun mukaan myös Puolustusvoimien tiedustelulaitoksen sotilaslakimiehen tai virkamiehen vaatimuksesta teknisten tietojen käsittelystä (67 §) ja pääesikunnan tiedustelupäällikön vaatimuksesta valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvasta tiedustelusta (69 §). Ehdotuksen tarkoituksena ei liene se, että tuomari päättäisi luvan myöntämisestä näissä tapauksissa täysin oman harkintansa mukaan, taikka se, että tuomioistuimien toimisi ikään kuin kumileimasimena myöntämällä luvan sitä pyydettyä. Jälkimmäinen olisi tiedustelumenetelmien käyttöä edellyttävän tuomioistuimen laillisuuskontrollin kiertämistä, sillä mitään lupaharkintaa ei käytännössä tapahtuisi.

Tuomariliitto toteaa lisäksi, että ehdotetut teknisestä kuuntelusta päättämistä koskeva 24 § ja teknisestä katselusta päättämistä koskeva 26 § poikkeavat pakkokeinolain 10 luvussa ja poliisilain 5 luvussa omaksutusta sääntelystä, jonka mukaan kotirauhan suojaamia tiloja koskevasta teknisestä kuuntelusta ja teknisestä katselusta päättää – sikäli kuin se ei ole kokonaan kiellettyä – lähtökohtaisesti aina tuomioistuimien. Mietinnässä ei ole perusteltu edellä mainitusta sääntelystä poikkeavaa ratkaisua, jonka mukaisesti tuomioistuimien päättäisi sotilastiedustelun osalta teknisestä kuuntelusta ja teknisestä katselusta vain toimenpiteiden kohdistuessa vapautensa menettäneisiin henkilöihin.

Tuomariliitto katsoo edellä esitettyyn viitaten, että lain jatkovalmistelussa olisi kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, millä edellytyksillä tiedonhankintamenetelmien käyttö on sallittavissa ja missä kaikissa tapauksissa menetelmien käytön tulisi perustua tuomioistuimen myöntämään lupaan. Lisäksi jatkovalmistelussa voitaisiin harkita vaatimuksen esittäjän henkilön tarkentamista. Tämä olisi tärkeää luvan hakemiskelpoisuuden kontrolloimiseksi. Ehdotetuissa säännöksissä käytetyt ilmaukset ovat varsin laajoja ja osin myös poikkeavat toisistaan ilman, että perusteluista kävisi ilmi mitään syytä tähän. Ilmausta ”tiedustelumenetelmien käyttöön erityisesti perehtynyt sotilaslakimies tai muu virkamies” on käytetty pääosassa 4 luvun säännöksiä (ainakin 22 §, 24 §, 28 §, 30 §, 34 §, 36 §, 38 §, 42 §, 52 § ja 58 §), kun taas ehdotetussa 26 §:ssä muoto on ”tiedustelumenetelmien käyttöön erityisesti perehtynyt virkamies tai sotilaslakimies”, minkä lisäksi 5 luvussa olevaan 67 §:ään sisältyy vielä kolmas muotoilu ”tiedustelumenetelmien käyttöön erityisesti perehtynyt Puolustusvoimien tiedustelulaitoksen sotilaslakimies tai virkamies”.

Peitetoiminnasta päättäminen

Ehdotuksen 42 §:n mukaan sotilastiedustelusta tarkoitettua peitetoiminnan käyttämisestä tekee päätöksen pääesikunnan tiedustelupäällikkö tai erikseen määritellyissä tapauksissa tiedustelumenetelmien käyttöön erityisesti perehtynyt sotilaslakimies tai muu virkamies. Koska lakiehdotuksen 76 §:n mukaan on mahdollista, että peitetoiminnan yhteydessä selviää seikkoja,

joiden perusteella on syytä epäillä rikosta, Tuomariliitto esittää vielä selvitettäväksi, olisiko yhdenmukaisuuden vuoksi perusteltua säätää, että myös tällaisen peitetoiminnan edellytykset on pakkokeinolain 10 luvun 32 §:ssä ja poliisilain 5 luvun 33 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa saatettava riippumattoman tuomioistuimen arvioitavaksi. Mietinnön perusteluista ei ilmene, millä perusteella peitetoiminta on rajattu kokonaan pois tuomioistuinkontrollin piiristä, joten 42 §:n perusteluja olisi joka tapauksessa syytä tältä osin täydentää.

Tietoliikennetiedustelu

Ehdotuksessa on merkittävä painotus ehdotetulla uudella tiedonhankintamenetelmällä tietoliikennetiedustelulla. Siinä on kysymys Suomen rajat ylittävän viestin lähettäjän ja vastaanottajan tunnistamistiedoista, jotka sinällään nauttivat perustuslain 10 §:n mukaista luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa. Tuomariliitto pitää tietoliikennetiedustelun osalta ongelmallisena sitä, että esimerkiksi terroristiyhteyksiä omaavalle sähköpostin lähettänyt tai internetin "väärillä" kotisivuilla vierailut henkilö voi joutua jatkotoimenpiteiden kohteeksi. Alustava suodattaminen tapahtuu digitaalisesti.

Suurempana ongelmana Tuomariliitto pitää kuitenkin sitä, että rajanveto "pelkän" tunnistetiedon ja viestin varsinaisen sisällön välillä lienee käytännön tiedustelutoiminnan kannalta varsin keinotekoinen: jos viesti on lähetetty tai tullut epäilyttävästä lähteestä, tuntuu epäuskottavalta, että myös sen sisällön avaamiseen ei syntyisi tarvetta.

Viestinnän sisällön selvittäminen voinee tapahtua lähinnä 32 §:ssä tarkoitetun telekuuntelun tai 33 §:ssä tarkoitetun menettelyn (tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta) kautta. Näitä koskevassa lupamenettelyssä luvan antajana oleva tuomioistuin asetetaan varsin vaativaan asemaan: ainoastaan viestin osapuolen henkilöön liittyvien seikkojen perusteella on arvioitava, onko viestin toisen, mahdollisesti "viattoman" osapuolen viestintäsalaisuuden murtamiseen laissa säädetyt perusteet. Jos lupakäytäntö on lepsu, viestintäsalaisuuden suoja käytännössä murenee. Jos taas lupa evätään ja myöhemmin jokin vakava uhka toteutuu, luvan evännyt tuomari voidaan saattaa vaikeaan asemaan.

Edeltä ilmenevistä syistä Tuomariliitto pitää tunnistetietoihin perustuvan tietoliikennetiedustelun sallimista jossakin määrin ongelmallisena. Lisäksi on 76 §:ssä ja 77 §:ssä säädettäväksi ehdotetun ilmoitusvelvollisuuden osalta pelättävissä, että jatkossa syntyy paineita käyttäjä tietoliikennetiedustelun kautta saatuja tietoja myös yhä lievempien, tavanomaisina pidettävien rikosten ennaltaehkäisyssä ja tutkinnassa. Vastaava kehitys on ollut havaittavissa pakkokeinolain osalta.

Käytännössä laajamittaista massavalvontaa ei edes pystyttäisi tekemään, sillä määrärahat, joita hankkeeseen on varattu, ovat suurvaltojen vastaaviin verrattuina vaatimattomia. Lisäksi tietoliikennetiedustelu on rajattu vain rajat ylittävään viestintään. Koska aina ei edes voida tietää, missä verkossa viestit liikkuvat, ehdotetussa 74 §:ssä säädettäisiin tietojen hävittämisvelvollisuudesta sellaisia tilanteita silmällä pitäen, joissa käy ilmi, että viestinnän kumpikin osapuoli oli viestinnän tapahtumisen aikaan Suomessa.

Tuomioistuinlupamenettelyt

Ehdotuksen 134 §:n mukaan sotilastiedustelulaissa tarkoitetut tuomioistuimen lupaa edellyttävät asiat käsiteltäisiin Helsingin käräjäoikeudessa. Se päättäisi luvista telekuunteluun ja tietojen hankkimiseen telekuuntelun sijasta (34 §), televalvontaan (36 §), tukiasematietojen hankkimiseen (38 §), vapautensa menettäneen henkilön tekniseen kuunteluun ja katseluun (24 § ja 26 §), tekniseen seurantaan (28 §) ja tekniseen laitetarkkailuun (30 §) sekä osin paikkatiedusteluun (52 §) sekä tietoliikenteeseen kohdistuvan tiedonhankinnan osalta luvista teknisten tietojen käsittelyyn (67 §), valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvaan tiedusteluun (69 §) ja muun kuin valtiollisen toimijan tietoliikenteeseen kohdistuvaan tiedusteluun (71 §); muiden tiedustelumenetelmien käyttäminen olisi sotilastiedusteluviranomaisten päätettävissä. Lisäksi Helsingin käräjäoikeus päättäisi oikeudesta 86 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten lykkäämiseen tai kokonaan tekemättä jättämiseen (86 §:n 4 momentti).

Sen lisäksi, mitä edellä jo on lausuttu, Tuomariliitto haluaa vielä tuoda tuomioistuimen roolin osalta esiin seuraavassa esitettävät näkökohdat.

Tuomariliitto suhtautuu tietyllä varauksella tuomioistuimen rooliin ja mahdollisuuteen tehokkaasti valvoa toimenpiteen kohteen oikeusturvan toteutumista. Jo rikokseen perustuvassa pakkokeinomenettelyssä hakijoilla on toisinaan ollut taipumus pyrkiä minimoimaan tuomioistuimen saaman yksityiskohtaisen tiedon määrää. Pakkokeinoasioissa pohjana on ollut yksilöity rikos, jonka tunnusmerkistön ja epäilykynnyksen sekä jonka perusteella vaadittujen pakkokeinojen käytön muiden edellytysten täyttymistä tuomioistuin on tästä huolimatta voinut jossain määrin valvoa. Nyt lupaa edellyttäväksi ehdotettujen toimenpiteiden käyttökynnykset ovat huomattavasti epämääräisempiä.

Tuomioistuimet ovat vahvimmissaan harkinnassa, joka perustuu vähintään kahden vastakkaisen tahon ristiriitaisten väitteiden ja todisteiden vastakkain punnintaan ja harkintaan. Eräät viimeaikaiset tapahtumat ovat osoittaneet, että sen sijaan yksiasiansaissausteeseen perustuvissa asioissa, esimerkiksi telepakkokeinoasioissa, tuomioistuimen mahdollisuudet valvoa oikeusturvan toteutumista ovat sangen rajalliset, jopa niin, että karkeitakin väärinkäytöksiä on mennyt läpi. Tuomioistuimen lupavalvonta keskittyy pakostakin lupaedellytysten muodolliseen valvontaan. Tätä on syytä korostaa, jottei tuomioistuinluvasta tehtäisi tiedustelutoiminnan "ekomerkkiä". Sellaisen

tilanteen syntyminen, jossa tuomioistuimella ei olisi todellista mahdollisuutta kontrolloida lupaedellytysten täyttymistä, olisi omiaan heikentämään tuomioistuinten uskottavuutta niiden varsinaisessa ydintoiminnassa eli oikeusriitojen ratkaisussa.

Toisaalta lupaharkintaan liittyyne väistämättä paineita, joista johtuen käytäntö voi muodostua helposti johonkin suuntaan vinoutuneeksi.

Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksessa on laillisuusvalvonnasta aiheutuvia kustannuksia arvioitaessa kirjattu oikeusministeriön hallinnonalalle arvioiduksi lisäkustannusten määräksi 100.000 euroa. Tuomioistuimelle on katsottu aiheutuvan tällaisia kustannuksia käsiteltävien asioiden lisääntymisen myötä sekä riittävien tietoturvallisten tilojen ja tietojärjestelmien rakentamisesta (s. 162). Kun mietinnössä lisäksi muun ohella todetaan (s. 168), ettei ehdotuksella todennäköisesti olisi kovinkaan suurta vaikutusta Helsingin käräjäoikeuden tehtävämäärään eikä Helsingin hovioikeuden työmäärään juuri lainkaan, tarkoittanee tämä sitä, ettei hankkeessa ole varattu tuomioistuimille lisää henkilöresursseja. Tuomariliitto pitää selvänä, ettei jo varsin työntäyteiseltä ja työmääräänsä nähden niukasti miehitetyltä Helsingin käräjäoikeudelta voida edellyttää, että se hoitaisi sotilastiedustelumenetelmiin liittyvät lupa-asiat nykyisillä henkilöstöresursseillaan. Asia on näin varsinkin, kun otetaan huomioon, että kysymyksessä olevien lupa-asioiden määrää on aikaisemman kokemuksen puuttuessa mahdotonta ennakoida. Nämä seikat on ehdottomasti uudelleen arvioitava jatkovalmistelussa.

Lausunnon valmistelu

Lausunnon valmistelusta ovat vastanneet käräjätuomarit Pekka Louhelainen ja Oskar Kulmala sekä hovioikeudenneuvos Kimmo Vanne. Lausuntoasiaa on käsitelty Käräjäoikeustuomarit ry:n hallituksessa 18.5. ja 16.6.2017 sekä Tuomariliiton oikeuspoliittisessa valiokunnassa ja hallituksessa 12.6.2017.

Vanne Kimmo
Suomen tuomariliitto - Finlands domareförbund ry